

VAN HEINDE

BALI

Een krisgreep van ivoor

Het lemmet van een kris gaat vaak het langst mee, omdat het van metaal is vervaardigd. Het materiaal waarvan de greep is gemaakt verschilt, bijvoorbeeld van hout, ivoor of zelfs zilver. De greep van een kris werd vroeger nog wel eens vervangen door een andere, al naar de smaak van de eigenaar.

Deze prachtige greep (10 cm) is in de vorm van een mensfiguur uit ivoor gesneden. De onbekende maker heeft dat tussen 1500 en 1700 op Bali gedaan. Balinese grepen kennen meer variaties dan de grepen die op Java, Sumatra of Madoera zijn gemaakt. Rijksmuseum Amsterdam

Moeder met het hoofd van een neushoornvogel van een neushoornvogel

Dit beeld, afkomstig uit het Sepik-gebied (Papoea-Nieuw-Guinea) is gemaakt rond 1950. De moeder heeft het lichaam van een mens en het hoofd van een neushoornvogel; grote ronde ogen en een hele bijzondere neus. Normaal is de neus niet opgevouwen, dit kan een artistieke invulling zijn van de maker. Op het hoofd is een lemen kap bevestigd waarin

veertjes hebben gezeten en die is afgezet met een rand kaurischelpen. In de loop der tijd zijn de veertjes verdwenen en is slechts een deel van de kap overgebleven.

Piet Huesman van het Natuurhistorisch & Volkenkundig Museum zegt over dit beeld: 'Het bijzondere is dat de baby ook een hoofd heeft dat verwijst naar de jongen van de neushoornvogel.

Dit beeld is natuurlijk driedimensionaal, maar in een boek over de Sammlung

Clausmeijer (Museum voor Volkenkunde Keulen), die ook kunst uit Papoea verzamelde, heb ik een tekening gevonden die het jong tweedimensionaal weergeeft. In de literatuur en in collecties ben ik een soortgelijk beeld nog nooit eerder tegengekomen. Ik weet niet of het beeld een rituele functie had of als bescherming diende. Wel is te zien dat het beeld van een voorouderpaal is afgezaagd.'

Natuurhistorisch & Volkenkundig Museum, Oudenbosch

PAPOEA-NIEUW-GUINEA

EN VERRE...

CONGO CENTRAL

Mandarijn met blote buik als pijpekop

Voor de opiumschuiver is een functionele pijp met eenvoudige opiumkop het meest geschikt. Toch zijn er naast deze gebruiksgeschiedte voorwerpen ook curiositeiten gemaakt waarvoor de hierbij afgebeelde figurale kop uit het begin van de 19e eeuw, exemplarisch is. De ketel toont een zittende mandarijn met blote buik, zijn navel vormt de ketel. Op het hoofd draagt hij een platte pet. Dankzij de houding van de man is toch een compacte geheel verkregen.

Zoals gebruikelijk is deze opiumkop aan de onderzijde bij wijze van makersmerk van twee Chinese karakters voorzien. Degelijke ketels werden bij toerbeurt op de buisvormige steel van de opiumpijp geplaatst. De insteeksteel schoof in een manchetvormige houder die met een zogenaamde zadelplaat op de pijpensteel bevestigd was. Snel wisselen is zo mogelijk terwijl gestandaardiseerde diameters van de steel en de zadelplaat zorgen voor een luchtdichte plaatsing van deze van gietklei en messing gemaakte pijpenkop.

Amsterdam Pipe Museum

Begeesterde Muzidi-pop

De Bembe geloofden dat Muzidi-poppen, gemaakt van textiel, takken en bladeren, werden bewoond door *minkuyu*, geesten van de doden. De levendige, gedecoreerde patronen gaven elke pop een eigen karakter. De vooroudergeest nam bezit van de pop tijdens een ceremonie met muziek, dans en gezang. Tijdens dat ritueel werd aan de eigenaars van de pop duidelijk gemaakt dat ze aan bepaalde gedragsregels moesten gehoorzamen; deden ze dat niet, dan kon de geest de pop verlaten.

Voorouderpop, begin 20ste eeuw,
Congo Central, DRC
AfricaMuseum, Tervuren België

CHINA

